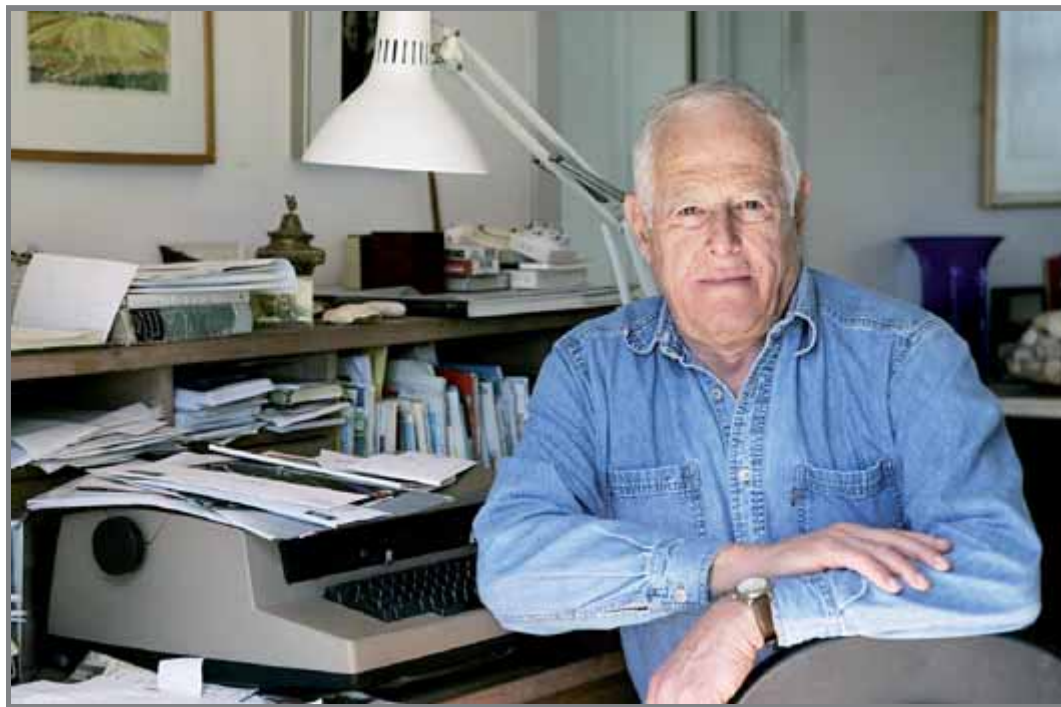

Tot és no res; no res és tot

En acarar-te amb les múltiples, il·limitades possibilitats d'enfocar una anàlisi literària –o artística, en general– el primer dubte que se't (si més no, se'm) planteja és si és humanament factible definir l'indefinible, maldar per copsar amb paraules i catalogacions allò que es nega a ser dit. Analitzar, opinar és, per damunt de tot, decidir, escollir; per tant, com succeeix amb les traduccions, traïr –en major o menor mesura, però traïr, al capdavant. O, almenys, si el mot traïr ens provoca basarda, reduir. Traïció o reducció que serà més greu i flagrant com més complexa sigui la creació artística que tinguem la gosadia o l'arrogància d'analitzar. Davant de les obres grans, doncs, la modèstia interpretativa, el caràcter d'aportació de caire provisional, pendent tothora d'una falsabilitat posterior, no és ja convenient o necessària, ans del tot imprescindible. Com el traductor, l'analista haurà de reconèixer la prevalença de l'autor i, posant-se al seu servei, provar de treure el millor d'ell mateix.

Valgui aquest llarg exordi com a introducció a l'anàlisi d'una novel·la tan genialment inclassificable i irreductible com *Això és tot*, de James Salter. Tal com s'esdevingué amb *L'última nit*, el seu recent recull de contes, la seva escriptura (precisa i preciosa) ens deixa sense alè; ens atrapa amb una força poderosíssima, enlluernadora, irresistible.

Un llibre sorprenent, inesperat, que d'entrada t'intriga, ja que no ets capaç de saber ben bé on et porta, però que tot d'una, sense saber per quina raó –“no ho podia expli-

car”–, se t'emporta i et transporta –“t'ho empasses tot”–, sense que siguis capaç de deixar-lo estar, com si la màgia de la seva narració t'hagués hipnotitzat. El llegeixes, el llegeixes i el segueixes llegint, sense adonar-te que les hores –i les pàgines– han anat passant; que el temps i la realitat quotidiana han quedat enrere; en un altre nivell, aturats des del moment que l'obra –o, més exactament, el seu embriú– s'ha apoderat de tu. La realitat, ficcional, s'ha sobrepassat, i t'ha fet oblidar la realitat de cada dia.

Un llibre en constant expansió, com una bola de neu minúscula que comença a caure des de dalt de tot d'un cim i que a mesura que va davallant va prenent més volum i contingut, fins a convertir-se en una allau immensa, indeturable. On tot –“Recordava clarament aquells dies, tot i que ara només eren una ombra en la seva vida”–, i sobretot, tothom, és protagonista. Cada nou personatge que fa la seva aparició, fins i tot els més aparentment insignificants i efímers, pren un gruix impensat, convertint-se en una peça impres-

cindible; totes elles ocupen el seu lloc i deixen el rastre del seu pas –de llum o de foscor, segons el cas– tant en la novel·la com en la vida del protagonista. Sense ells, el jo final de Philip Bowman, que s'ha anat construint i conformant per acumulació, seria diferent; seria un altre jo. Perquè en la seva vida –com en qualsevol altra– res és fútil; tot deixa petja i fa gruix. En el fons, aquesta novel·la d'època, argument, ritme i llenguatge tan modern, tan irrenunciament actual, ens retorna als llavis i al pensament l'aroma dels clàssics, narrant-nos la inacabable odissea que esdevé qualsevol existència: el gran viatge, ericàt de perills, paranys i contradiccions que és la vida: “Ell era al mig del camí de la vida, i tot just començava”; “tota la seva vida havia estat una preparació”.

Aquest viatge d'aprenentatge i coneixement que, per més que el fem en companyia, hem d'afrontar tot sols; aquest viatge incert i inconegut que, encara que sovint dubtem de si ens està duent enlloc, sempre ens duu a nosaltres mateixos. *

James Salter, mestre nord-americà de la novel·la i el conte
ED BETZ / AP

AIXÒ ÉS TOT
James Salter

Traducció: Ferran Ràfols
Editorial: Empúries
Barcelona, 2014
Pàgines: 384
Preu: 19 euros

La parella com a epicentre de la vida moderna

El debut d'Eugènia Broggi com a editora independent ha estat amb els relats de James Salter, per qui ja havia apostat quan era al capdavant d'Empúries. Com el seu precedent més directe, John Cheever, Salter és un mestre de la novel·la, però també del conte, on ens situa, com alguns dels seus companys generacionals –Peter Yates, Anatole Broyard o els monumentals Philip Roth i John Updike– en l'òrbita de les relacions de parella, sent un referent d'altres mestres posteriors, com Raymond Carver i Richard Ford, que ha dit que “és una cosa sabuda entre els lectors de les novel·les que James Salter

escriu frases molt millor que cap altre escriptor nord-americà contemporani”. Un té la sensació de trobar-se en una zona equidistant entre les situacions quotidianes i la poesia, allò que tan magníficament conreava Delmore Schwartz, a qui encara s'ha de traduir la prosa en català. Com altres dels seus companys, Salter ens presenta veterans de la guerra, que es reincorporen a la vida civil a finals dels anys quaranta i no acaben de situar-se d'una manera equilibrada. “Van començar la vida plegats, més a l'estil d'ella: eren els seus mobles i els seus llibres, encara que la majoria no els havia llegit”, amb un comen-

çament així, Salter ja resumeix tot un univers, a l'estil de Txèkhov, gairebé mai sense resultar vulgar, com quan descriu una jove professora particular d'una manera precisa i eficaç, “amb la joventut ardent que li traspasava la roba”. Són els moments epifànics, però, on Salter se sent més còmode, on deriven els seus relats, retrats com els del pintor Edward Hopper, amb la descripció d'un agut observador de la realitat, que ens pot oferir una teràpia de grup des d'una elegància extraordinària i sense obviar res del que hagi de dir. Aquest recull de deu contes, és una de les grans notícies d'aquest Sant Jordi. *

L'ÚLTIMA NIT
James Salter

Traducció: Alba Dedeu
Editorial: L'altra
Barcelona, 2014
Pàgines: 144
Preu: 15,50 euros